

împotriva Moldovei²⁵, ci însemnătatea sa în istorie stă în aceea că întâia oară se recunoaște oficial din partea Ungariei că Moldova este vasala Poloniei. Pe de altă parte, tratatul include tot pentru întâia oară, Polonia în lupta comună împotriva turcilor și o apropiere în acest chip mai mult de interesele țărilor române. În sfârșit, tratatul sigilind împăcarea ungaro-polonă, înseamnă implicit renunțarea Ungariei de a mai sprijini pe cavalerii teutoni, principalii dușmani ai Poloniei.

Am arătat mai sus că Moldova n-a participat la lupta de la Grünwald, pentru că s-a ferit să ațîțe pe Sigismund de Luxemburg, aliatul de atunci al cavalerilor teutoni. Acum, după tratatul de la Lublau, această piedică nu mai exista și o cooperare totală a Moldovei cu Polonia devenea posibilă. Totuși, în explicarea politicii externe moldovenești din acea vreme trebuie să ținem seamă nu numai de relațiile ei cu Ungaria, ci și de cele cu Litvania.

Moldova și Litvania în primele două decenii ale secolului al XV-lea și al treilea război cu cavalerii teutoni. Deși Polonia și Litvania erau unite în persoana suzeranului lor, de la alegerea marelui cneaz litvan Iagello ca rege al Poloniei (1386), cele două state nu fuseseră unificate și duceau o politică adesea divergentă. Mai ales de la 1401, cînd Witold-Alexandru, vărul lui Iagello, e recunoscut ca mare cneaz al Litvaniei, se poate vorbi de această țară ca de un stat cu o atitudine proprie în chestiunile politice ale Europei răsăritene. Reprezentantul marii nobilimi litvane, care forma o confederație de cnezate autonome, Witold, monarh feudal prin excelență, urmărea formarea unui regat sub cîrmuirea sa, un mare stat rusesc suzeran al tuturor cnezilor, rival al marelui cneaz de la Moscova. În acest scop a practicat un joc de basculă, aliindu-se la început cu cavalerii teutoni împotriva Poloniei, apoi cu Polonia împotriva cavalerilor și împotriva marelui cneaz al Moscovei, în sfârșit, după 1426, cu Sigismund al Ungariei și Germaniei împotriva Poloniei²⁶. Moldova a trebuit să țină seamă de toate fluctuațiile politice ale puternicului ei vecin. Încă de la începutul domniei lui Alexandru cel Bun, în 1401, cînd Witold era prietenul cavalerilor și adversarul vărului său din Polonia, Alexandru al Moldovei, într-un act bisericesc de fundare a episcopiei armenie din Suceava, numește pe Witold « domnul nostru »²⁷. La această dată noul domn al Moldovei nu încheiase încă nici un act omagial cu Vladislav Iagello; primul act de închinare al lui Alexandru față de regele Poloniei datează din 1402²⁸. Rezultă de aici că la începutul domniei sale, Alexandru se afla mai aproape de Litvania decît de Polonia. Contingente moldovenești ajutară în 1406 pe Witold în războiul său împotriva Moscovei²⁹.

Într-o solie adresată la 1496 de Ștefan cel Mare marelui cneaz al Litvaniei, Alexandru, solii se exprimă astfel: « Domnul nostru, voievodul, amintește milostivirii voastre despre cei dinții domni voievozi ai Moldovei și despre cnezii litvani, cum înaintașii bunicului nostru, Alexandru voievod al Moldovei și înaintașii lui Witold, mare cneaz al Litvaniei, au avut între ei frăție și prietenie și pace »³⁰. În realitate Moldova n-a putut avea alianțe cu înaintașii

²⁵ N. Iorga, *Istoria romînilor*, III, pp. 331—333, scrie despre tratatul de la Lublau: « Acest act de grosolană trădare, de lăcomie nemăsurată și de aventuroase iluzii ».

²⁶ I. Dąbrowski, *op. cit.*, II, pp. 243—244, 273, 274—277, 292, 309—313.

²⁷ P. P. Panaitescu, *Hrisovul lui Alexandru cel Bun pentru episcopia armeană din Suceava* (30 iulie 1401), în *Revista istorică romînă*, IV, 1934, pp. 45—46.

²⁸ M. Costăchescu, *op. cit.*, II, p. 627.

²⁹ *Codex Witoldi*, în *Monumenta Medii Aevi VI*, p. 136 (scrisoare din 13 octombrie 1406).

³⁰ I. Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, II, p. 391.